

OKAZANY (93) *part praet pass pf*

okazany (69), **okazan** (24).

o jasne; -kâ- (79), -ka- (7); -kâ- : -ka- *RejPosWiecz*³ (2:1), *BudBib* (1:2), *CzechRozm* (6:4); drugie a w formach niezłożonych pochylone, w formach złożonych -an- (62), -ân- (2); -ân- *MurzHist*; -an- : -ân- *BibRadz* (5:1).

sg m N okâzân (13), okâzany (8); ~ (*attrib*) okâzany (2); ~ (*praed*) okâzân (13), okâzany (6); -ân *OpecŻyw*, *KromRozm III*, *LubPs*, *UstPraw*, *BibRadz* (2), *BielKron*, *WujJudConf*; -any *SienLek*, *CzechRozm*; -ân : -any *CzechEp* (1:3), *WujNT* (4:1). ◇ G okazan(e)go (1). ◇ D okâzan(e)mu (1). ◇ I okâzanym (1). ◇ f N okâzanâ (14), okâzâna (1); ~ (*attrib*) -â (5); ~ (*praed*) -â (9) *BielKom* (2), *SienLek*, *RejPos* (2), *CzechRozm* (2), *CzechEp*, *SarnStat*, -a (1) *MurzHist*. ◇ G okazan(e)j (2) *BudBib*, *CzechRozm*, okazanyj (1) *MurzHist*. ◇ A okâzanâ (5). ◇ L okazan(e)j (2). ◇ n N (*praed*) okâzâno [w tym: -ó (1)] (9) *KwiatKsiąż*, *Mącz*, *RejPos*, *RejPosWiecz*³, *BiałKat*, *CzechRozm*, *SarnStat* (3), okâzan(e) (7) *SeklWyzn*, *BibRadz* (2), *GrzegRóżn*, *WujJudConf*, *BudBib*, *CzechEp*. ◇ G okâzan(e)go (2). ◇ D okâzan(e)mu (1). ◇ A okâzan(e) (1). ◇ pl N m pers okâzani (2). *subst m i n* okâzané (5); -é (3), -(e) (2). f (*praed*) okâzané (6), okâzany (1); -é : -y *LibLeg* (1:1); -é (1), -(e) (5). ◇ G okâzanych (6). ◇ D okâzanym (1). ◇ A *subst* okâzan(e) (2). ◇ L okâzanych (1).

Składnia dopełnienia sprawcy: okazan(y) przez kogo (5), *od kogo* (5); *przez kogo* *RejPos*, *NiemObr*; *od kogo* *BudBib*, *SarnStat*; *przez kogo : od kogo* *BibRadz* (1:2), *CzechEp* (2:1).

Sł stp, Cn brak, Linde w objaśnieniu s.v. okazalisty.

I. Imiesłów od „okazać” (89) :

1. Pokazany, który można a. ktoś mógł zobaczyć; widoczny; visus Vulg; ostensus, productus *JanStat* (21) : Czemu natura nozdrze wczyniła. (–) Są tego pewne przyczyny. [...] Trzecie aby flegma albo inŝe brudi ktore ŝie tam przy mozgu zaŝtanawiaia nie były okazone [!]. *GlabGad* B7v.

okazany komu (4): Iezu Kryŝte/ ienŝes z znamiony poŝmiéwaniá dlá mnie żydom przeklętym okâzân bytz ráczyles. *OpecŻyw* 132v; Przed wojną ná Seymie powiatowym ma być okazan koŝdy ŝláchcic chory Caŝtellanowi oney ziemie *UstPraw* D3; ŝzkodá y mieyŝce záięcia ma bydŝ okâzana rękoymiom/ którzy ŝzacowác iá zaráz máia. *SarnStat* 1160. Cf *okazany komu przez co*.

okazany komu przez co (1): Pan Chriŝtus [...] boŝtwo ŝwoie iákoby obłokiem człowieczeńŝtwa ŝwe⁸⁰ wczyniŝ ludzkiey krewkoŝci [...] widome. [...] Táŝke ielŝcze mowi nie wedle ŝłowá Boŝego [...] iŝ boŝtwo iego okâzâne było ludziom iáko przez iáká mgłę/ przez człowieczeńŝtwo Pána Chriŝtuŝowe. *CzechEp* 149.

W porównaniu (1): *CzechEp* 149 cf *okazany komu przez co*.

Przen: Odzwierciedlony [w czym] (5) : Przeŝladowanie cierpimy [...]. Záwŝze vmartwienie Pána Iezuŝowe noŝzac na cieie/ áby y on żywot Pána Iezuŝow w náŝzym cieie był okazan [ut ... manifestetur]. *BibRadz* 2.Cor 4/10, 2.Cor 4/11; *CzechEp* 100; *WujNT* 2.Cor 4/10, 11.

a. Dany do obejrzenia (3) : wŝtáwiamy: áby ránný [...] rány ŝwe [...] pokazaŝ/ y przez ŝię oŝwiadczyŝ: które ták okâzâne iákíe ŝá w księgi Grodzkie [...] niech będą zápiŝáné *SarnStat* 616.

α. O dokumentach: przedłożony (2) : iŝ im [wyciągom z dokumentów] tákowa wiára ma bydŝ dána/ iáko właŝnie gđzieby Oryginały ŝámé okâzâne były. *SarnStat* 1027.

Fraza: »listy będą okazane« (1): lifty [...] granice dóbr z obu stron dziedzicznych poddanych należących w sobie zamykające będą przed nami/ albo gdziekolwiek przed sądem okazane [cum ... literae ... fuerint ... in iudiciis productae JanStat 407] SarnStat 842.

Wyrażenie: »przed sądem okazany« (1): SarnStat 842 cf Fraza.

b. *Który wziął udział w przeglądzie gotowości bojowej; w funkcji rzeczownika (1) :* Recensio Multitudinis cuiusvis lustratio, sive cognitio – Liczba okazanych. Calep 898a.

c. *Wskazany wyciągniętą ręką (1) :* piérwéy było okazano [tj. Chrystus powiedział: oto jest] ciało przez wsta Pána Chrystufa/ a niż ié brano/ y iedzióno. BiałKat 318v.

d. *Pokazany, aby było wiadome gdzie, jakie itp. coś jest a. ma być; wskazany, oznaczony, wyznaczony (3) :* gdismi do Czeszarza yego m Thur: przyacziela naschego kylka pollow naschich flaly abi the rzeczi a granycze ktore są nasche [...] bili okazani LibLeg 11/25, 10/69v.

a. *O ilustracjach [czemu = czego] (1) :* vczynilichmy z Imprefforem pilność/ iákoby každemu ziołowi/ iego włafna poštác była okazána SienLek a4v.

e. *O Bogu (może też od „okazać się”) (3) :*

a. *Objawiony w sposób nadprzyrodzony (2) :* TROYCA S. figurowána y okazána/ przy krzcie Chrifufowym. WujNT Ccccc2.

Wyrażenie: »okazany [komu] w widzeniu« (1): Orzeł ktoregoś widział wychodzącego z morza/ iest Krolestwo ktore Danielowi brátu twemu w widzeniu iest okazane [quod visum est in visione] BibRadz 4.Esdr 12/11.

β. *Zesłany na świat (1) :* iż okazanie ducha ś. nie należało oycom ftárego teftámentu/ przeto iż pierwey miał być okazany fyn/ ktory okázuie y widomie pošyła ducha ś. CzechEp 184.

2. *Zrobiony w sposób, na podstawie którego ktoś może powziąć określone przekonanie (56) :*

a. *O przekazanej treści; ostensus PolAnt, Vulg (25) :*

a. *W sposób bezpośredni: podany do wiadomości w sposób autorytatywny lub w oparciu o autorytety, przedstawiony, omówiony, opisany (24) :* wyrok albo skazanie ma wydać [...] wedle powieści ftron/ y wedle ich wywodów ná sądzie okazanych GroicPorz b2; Potym rzekł do ludu/ Idźcie á obeydźcie miálto/ á ktorzy są zbrojni niechay idą przed fkrzynią Páńfką (marg) Ten sposób ciągnięcia okazany przez Iozuego zda sie głupstwem rozumowi ludzkiemu [...] (-). BibRadz Ios 6/7; KwiatKsiąż 13v; vobis alio loco ut se tota res habeat demonstrabitur, Będzie okazano/ wywiedziono. Mącz 231c; WujJudConf 255; iż ielzche tá iedná rzecz przez mię okazána/ całą rzeczą nie iest CzechEp 242.

okazan z czego (2): RejPos 276; W wtorey części mieliśmy tyle ile może być okazano wyrozumienia ábo mniemania o wieczery Páńfkiey/ á tho s piśmá święthego RejPosWiecz³ 99.

okazany komu (4): BielKom F6; RejPos 57; Nie paray się nábzyt wrzeczach niepotrzebnych y zbytecznych nád powieść twą. Bo tobie więczłze są rzeczy okazane nád rozum ludzki. BudBib Eccli 3/24; WujNT Hcbr 8/5.

okazan czym (1): WujNT Xxxxx4v cf »okazan i oznajmion«.

okazany gdzie (4): ani żadny człowiek/ miał kedi/ albo może mieć takową mocz/ aby czo mógł przeciw fłowy bożemv/ ktore iest iaśnie/ w piśmie świętym okazane/ wstawić SeklWyzn Cv; Znak ftołców okazany: 1.21 b. SienLek Ttt3; CzechRozm 97; ná I.M. dumę o Aniele z ktorego czyni fyná

Bożego odpowiem/ wżákże nie zofobná ná kázde mieyfce odpowediáiąc/ iáko ie X.K. zofobná dżugo wywodži/ iednęž rzecz powtarzáiąc/ choć ná rożnych mieyfćách y rożnych czáłow okazáná *CzechEp* 262.

Wyrażenia: »jawnie, jaśnie okazany« (1:1): *SeklWyzn Cv*; to ieft prawdá niezwyćiężona y wieczná iáwnie okazána. *WujJudConf* 235.

»jako palcem okazan« (1): pátrżay tu pilno iákicy ieft mocy [...] łowo Páńfkie/ á zwłázcżá tákie/ ktore [...] z onych táiemnic Bołtwá wiecznego prawdziwie á práwie iáko pálcem przez Duchá fwićtego okazano y iftemi dowody pořwiadcżono bćdzye. *RejPos* 276.

Szeregi: »opisany i okazany« (1): Wřzyřtkie liřty Apořtolfkie [...] ná to łá wydáne/ áby przez nie do opifánego w nich y okázánego/ Iezufá Mefyáľá iáko do namileyřzego Syná Bożego ludzie przyřřáli *CzechRozm* 97.

»okazan i oznajmion« (1): Chriřtus był okazan y oznajmion pewnymi řwiádectwy. *WujNT* Xxxxx4v.

W prżen (2) :

Wyrażenie: »okazana droga« [*řzyk* 1:1] (2): Młodzyeńcże pořtoy máło bćdą prořić Bogá/ Być byłá okazána do cnot lepřza drogá *BielKom* F6; *RejPos* 57.

αα. *Wymieniony, wykazany, wskazany, aby było wiadomo o kogo albo o którą rzecz chodzi* (6) : Ná pierwfżym řtopniu łá dzieći. Ná wtorym Rodżicy. Ná trzećim perfony poboczne [*np. rodzeńřtwo*] [...]. Ná czwartym Mąż z żoná/ [...] ieřli tych wřzyřtkich [*řpadkobierców*] ná czterzech řtopniách okazánych niemáľz: thedy řpadek álbo Imienie zmářłego/ przynależy do Skářbu Krolewfkiego. *GroicPorz* ff3; *CzechEp* 160, 186; Macie iuřz okazane ořobi godne prżes pewne a zitziwe meze y Siny Koronne *PaprUp* L4; które [*dochody*] łá náznáczoné do řtołu nářżego Królewfkiego/ y ná tym Séymie okazáne ná ořwobodzenie *rationes* zatrudnionych řkářbu nářżego *SarnStat* 442.

Wyrażenie: »wyřszej okazany« (1): w nářżych Graeckich křięgách (oprocż onych dwu wyřřzey okazánych) [*te řfaľřzowania*] dżiřia dobrze řtoiá. *WujNT przedm* 15.

β. *W sposób pośredni; dany do zrozumienia za pomocą tekstu nie zawierającego wprost danej myřli [z kim = którego należy rozumieć pod kim]* (1) : Wřhory błáđ Korynczykow/ s křhorymi Nowokrcżceńcy/ Libertynowie/ y Schwenckfeldowie łá okazáni *RejPosWiecz*³ 99.

b. *Udowodniony, wykazany; potwierdzony wiarygodnie* (18) : Tożći byli drudzy ápořtołowie/ co był Pyotr/ [...] ále pocżátek od yednołci pochodži/ áby yeden kołcyoł okazan był. *KromRozm III* L8v.

okazany z czego (2): Syn Boży z nálienia Dawidowego wedle ciáľá: okazány řynem Bożym z mocy *CzechRozm* 33v; *CzechEp* 314.

okazany przez co (4): *CzechEp* 311, 314; *WujNT* 375; áby od niego ták liczbę prziyemowáľ/ á nie ináčżey/ iedno iáko z křóřego imięnia przez Inwentarze teráźnieyřżych Rewizorów okazano bćdżie. *SarnStat* 357.

okazany kim (3): *CzechRozm* 33v; Iż Iezus Chriřtus [...] ieft řynem Bożym okazány/ w mocy wedle duchá pořwićcenia/ z powřřtánia od vmářtych etc. *CzechEp* 314, 314.

okazany przed kim (1): Co wřzyřtko [...] řłuży Iezufowi Chriřřufowi Náźářáńřkiemu mężowi od Bogá okazánemu (ábo zálecone^{mv} (przed ludźmi/ przez cudá y známioná *CzechEp* 311.

Ze zdaniem przydawkowym orzekającym (1): áby przez powyższenie náturey człowieczey/ okazan był on człowiek Chrístus/ iż też był Synem Bożym *WujNT* 375.

Szereg: »okazany i obwołany« (1): Otoż ty iáko chcefz/ brzydząc fie tym człowiekiem ś. z ducha Boże⁸⁰ poczętym: [...] fynem Bożym namileyfzym: iedynym/ pierworodnym/ włáfnym/ okazánym/ y obwołánym: [...] zmyflay łobie iáko chcefz infzego nádeń *CzechRozm* 59v.

a. *Za pomocą dowodów rzeczowych lub argumentów (10):* iefli będzie okazan iego [*Lutra*] błąd/ [...] vczyńiłbych fnim poftępek wrzędny *BielKron* 194; *CzechRozm* 107 *marg*, *3v.

okazany z czego (3): *WujJudConf* 200; okázowania ktore fą w piśmiech [...] nie mogą być okazáne iedno z fámych piśm ś. *CzechEp* 130, 303.

okazan przez co (1): *SarnStat* 94 *cf* *Ze zdaniem*.

okazany czym (1): Chrístus y Páweł iácnio fie obroni: gdy to słowem Bożym okazáno będzie/ iż obrzełká iáko y fábát/ iuz fwoy koniec w Chrístufie wzięłá *CzechRozm* 73v.

Ze zdaniem dopełnieniowym [z zapowiednikiem: to; że, iż] (2): *CzechRozm* 73v; gdy to *legitimè* od tegóz okazano będzie przez list iego y *Munimenta*, że to iego włáfnosć/ *et nullo iure* wzięta: o tákowé dobrá będziemy powinni ná Séymie Wálnym vznánié vczyńić *SarnStat* 94.

Fraza: »okazana będzie niewinność« (1): Aleć y w tym wieku iefzcze/ mamy w Bogu nádzieię/ okazána będzie náfzá niewinność *CzechEp* 101.

Wyrażenie: »okazan jaśnie« (1): iefliby kto [...] okazał to iáfnými documenty/ żełmy tákowá wieś [...] od niego przyięli [...]: tedy/ gdy to będzie okazano iáfnie/ powinni będziemy zásię onému też wieś [...] wrócić *SarnStat* 90.

c. *Ujawniony (o tym, co uprzednio było niewiadome) (2):*

Wyrażenia: »na jaśnia okazany« (1): Bo krom náuki wiela rzeczy záwikłáne przyczyny/ żadnym fpofobem odwikłáne á ná iáśnia okazáne być niemogá [*nequaquam evolvi possunt*]. *ModrzBaz* 130.

»prawda okazana« (1): aby Legata i Papieżá i infzych ktorzy tego przy czyná [!] byli/ lud cnotliwy a chrześcianfkiéi [!] wnienawiści niemiał/ ani się prawdy okazányi tym pilněi [!] dowiadowáł *MurzHist* V.

d. *Zaprezentowany w sposób celowy (o swoich cechach) (11):*

okazany komu w kim (1): wyflawia niewymowná miłość Bożą wybranym w Chrístufie okazána. *WujNT Rom* 8 *arg*.

okazany na kim (1): wktotce dokonanié moje wyrozumiecie/ na przykład wielé ich/ aby fąd i fprawiedliwosć Bożá była na mnie okázána. *MurzHist* I4.

okazany w kim (7), w czym (1): mądrość Boża okazána w słowie iego dáleko ieft inákfsza *BibRadz* I 123c *marg*; Abowiem iż ieden Bog kthory ieft Oćiec/ z Synem swoim Pośrzednikiem y zbáwicielem náfzym trwał w Kościele/ przeto nie mogło być zniśczóno miłofierdzie Boże/ kthore w Kryśtufie Synu iego okazáne ieft *GrzegRóżn* F3v; VÍprawiedliwienie/ ieft Boże [...] przyięcie człowieká [...]. z przczytánim iemu/ fprawiedliwosć/ niewinności y świętobliwosć Bożkiej w Chrístufie Iezufie ná fmiereć wydánym okázáney *CzechRozm* 206v, 111v, 209v, 213v; *WujNT Tit* 2 *arg*. *Cf* *okazany komu w kim*.

Fraza: »była okazana moc, możliwość [nad kim]« [szyk zmienny] (1:1): dla tego thák długo záchowan był w flepocie iego/ áby nád nim możliwość Páńlka była okazána. *RejPos* 74, 50.

3. Uczyniony, dokonany, wyświadczony (o czymś, co jest skierowane bezpośrednio na kogoś) (12) : *okazany komu* (7): 2. Przez ísprawy y dobrodzieyftwá Boże okazáne Izráelitom. 6. Nápomina ie Iozue ku prawdziwey chwale Bożey *BibRadz Ios 23 arg, Iob 6/14; Mqcz 256c; BudBib Iob 6/14; NiemObr 77; WujNT Rom 11/31. Cf okazany komu w kim.*

okazany komu w kim (1): wśzyftko zupełnie miłosierdziu Bożemu/ w Kriřtuřie nam okazánemu/ przez wiárę przywłazczamy y oddawamy. *WujJudConf 100.*

okazany przeciw(ko) komu (2): *ModrzBaz 124*; O którym zbáwieniu [...] wywiádowali fię y bádáli prorocy/ ktorzy/ o okazáney przeciw nam łálce prorokowali *CzechEp 119.*

Wyrażenia i frazy: »dobrodziejstwo (ma być) okazane« [szyk 4:1] (5): Miáłoćby być iákie dobrodzieyftwo vtraponemu okazáne [*consentaneum est ut impendatur misericordia*] od bliźniego fwego/ ále on opuřcił boiazń wřzechmocnego. *BibRadz Iob 6/14, Ios 23 arg; Mqcz 256c, 363c*; Otoż mamy sumnę podánia Apořtolřkiego/ który fię nie báwił/ ceremoniálnymi zabobony/ ále prawdziwą náuką/ o Chriřtuřie pánu/ y dobrodzieyftwách nam prze zeń okazanych. *NiemObr 77.*

»łaska okazana« [szyk 2:1] (3): Nie zápominay łálki okázaney od rękoymiego [*Gratias fideiussoris ne obliviscaris*]/ bo cię záfłapił zdrowiem řwoim. *BudBib Eccli 29/18*; Toć należy na řláchecki řtan/ [...] żeby abo łámi Rzeczyřpolitey bronili/ ábo tym płáćili/ ktorziby iey bronić mieli/ á tym řpořobem nágradzáli Rzeczyřpolitey łálkę przeciwko řobie okázaną [*gratiam de tot beneficiis reipublicae referunt*]. *ModrzBaz 124; CzechEp 119.*

»miłosierdzie (ma być) okazane« [szyk 2:1] (3): *WujJudConf 100; BudBib Iob 6/14*; ták y oni teraz nie vwierzili dla miłosierdzia wam okazánego [*in vestram misericordiam*], áby y oni miłosierdzia dořtáli. *WujNT Rom 11/31.*

a. Dany, darowany [komu] (1) :

Szereg: »dany i okazany« (1): Iż gdy byli wćiřnieni głodem/ obrzydźili theż řobie przyrodzoną chuc řwoię y potrzebną/ dla rzeczy [tj. *przepiórek na pustyni*] im od ćiebie dánych y okazanych [*propter ostensum immissarum*]. *BibRadz Sap 16/3.*

II. Imiesłów od „okazać się” (4) :

1. Który okazał się kimś, jakimś (3) :

okazan komu (1): *LubPs X4v cf Ze zdaniem.*

okazan w czym (1): Cieleřne [*wyrozumienie Wieczerzy Pańskiey*] Kápárnáitow/ s ktoremi y ći ktorzy w chlebie ciáło/ á w winie krew Páná Kryřthuřowę wiązą. Ci wśzyřcy w iednym błędzye řą okázáni [tj. *że popełnili ten sam błqd*]. *RejPosWiecz³ 99.*

okazany jaki (1): Omnia aperta omnia perspicua reperientur, Wřziřtki rzeczy łatwie á łácne będą okazáne. *Mqcz 406b.*

Ze zdaniem przydawkowym orzekającym (1): Bo choćby y nabárzyey od nas był rozgnyewan/ Iednák yeřtu nam grzeřłnym łálkawy okazan/ Iż ná wyeki w gnyewyey řwym nye może być záfłtan. *LubPs X4v.*

2. Wyglądający [jak] (1) : Z wirzchuc cudnie okazána [*Wenus*]/ Ale ná řercu zmázána *BielKom E5v.*

Cf też znac. **I.1.e.**

Synonimy: **I.1.d.** *objawiony*; **2.a.α.** *opisany, oznajmiony*; **3.α.** *dany, użyczony*.

Cf **OKAZAĆ, OKAZAĆ SIĘ**

MM